

Marija se spravlja k Jezusu,
 Pojdmó še mi, poglejmo še mi,
 Bomo vidili Jezusa,
 Jezusovih pet kervavih ran,
 Jezusovo desno stran;
 Kri in voda teče iz njega ran,
 Serce je ranjeno, žalostno,
 Okice so zlo objokane,
 Vse zavoljo križa težkiga,
 Ki je Jezus za nas nesel ga,
 Nja kri za nas prelil;
 Ti si nam obljubil sveti raj,
 Si nam ga obljubil, nam ga daj,
 Kakor si ga dal svojim jogram dvanajsterim. Amen.

Dobro bi bilo, da bi se take molitvice zapisale,
 stari ljudje jih še znajo, mladina že manj; sčasoma
 se bodo clo pozabile.

(Dalje sledí.)

Žalostna povést.

Naš slavní roják, gospod Jernej Kopitar c. k. dvorni svetovavec in prvi varh c. k. dvorne knižnice na Dunaju i. t. d. je 11. dan tega mesca v 64. letu svoje starosti umerl. Ako ravno ni dolgo bolan ležal, je vunder že od spomladi sém bolehal, in z žalostjo se je že takrat vidilo, de ne bo dolgo živil. Pljučna sušica (jetika) mu je življenje končala, ravno sedaj, ko se je na dolgo pot v Rim pripravljaj, tamkaj po želji s. Očeta Papeža stolnico za slavijansko pismenstvo osnovati. 13. dan sedaj-niga mesca so ga pokopali in velika množica ljudi iz vsih stanov ga je na pokopališe spremila. — Z njim nam je negodna smert zopet eniga visoko uč-niga Slavijana vzela, kteriga niso samo učeni možje skorej cele Evrope, ampak še clo Cesarji in Kralji častili!

V. Vodnikovo shivljenje.

Kaj ne, ljubi bravzi! de ste vse, kar smo vam v naših novizah dosdaj od rajnziga gosp. V. Vodnika, flavniga krajnskiga pevza, sa pokufhnjo dali, vselej s veseljem brali. Ali vam ne bo morde vŕhez, ako vam tukaj od njegoviga shivljenja nekaj povémo? Le poslušajte naš, to je on sam od sebe sapisal:

„Rojen sim 3. Švezhana 1758, ob 3. uri sju-tra, v gorni Šifhki na Jami per Shibertu is ozheta Joshefa, in matere Jere Panze is Vizha. Dedez Juri Vodnik je rojen v Šhent Jakobu uni kraj Šave, fe je pershenil na Trato pod Goro nad Dravkami k hihi Shibert. Potle kupi hiho v Šifhki na Jami, ime feboj pernese v leti 1730, vmerje 1774, star osemdesét in pet let. Je rad delal in vino pil. Vezhkrat mi je sam pravil, kako sta on in njega ozhe Miha hodila na Hravaŕhko, kupzhovala s preŕhizhimi, vinam in platnam, sraven dober kup v ofhtarijah shivela. Vezhidel Vodnikov je posno starost doshivelo; dva brata inu ena sestra mojga dedza so mene dostikrat pestovali, inu potle hvalili, kader sim pridno v fholo hodil.

Devét lét star popuŕstim jegrè, lushe inu derŕanje na jamenskih mlakah, grem volan v fholo, ker so mi oblubili, de snam néhati, kader ozhem, ako mi uk ne pojde od rók. Pifati in branje me je uzhil fholmater Kolénez 1767, sa prvo fholo ŕriz Marzel Vodnik, Franzifhkaner v Novim Meŕtu 1768 inu 1769. Od 1770 do 1775, poslušam per Jesuitarjih v Lublani fheft latinskih fhol. Tiga léta me shenejo muhe v kloŕhter k Franzifhka-

narjam, flifhim viŕoke fhole, berem novo maŕho, fe s oblubami savéshem; al 1784 me Lublanŕki fhkof Herberstein vun poŕhle, duŕhe paŕt. Krajnŕko me je mati uzhila, némŕhko inu latinskó, fhole; laŕtno veselje pa laŕhko, franzosko inu sploh flo-vénŕsko. Kamenje posnati sim fe vadil 1793.

S ozhetam, Marka Pohlin, Difkalzeatam fe isnanim 1773, pifhem nekaj krajnskiga inu sa-kroshim nekitere péŕme *), med katirmi je od sa-dovoljniga Krajnza komaj enmalo branja vredna. Vŕlej sim shelil krajnŕki jesik zhédén narediti.

Baron Šhiga Zois, inu Anton Linhart mi v leti 1794 narozhita, kalender **) pifati; to je moje prvo delo, katiro tukaj vŕim pred ozhi po-ŕavim, de fe bodo ŕmejali, inu s menoŕ poterplenje iméli. Zhe bom shivel, ozhem fhe katiro noro med ludi dati; našhi naŕtopniki bodo ŕaj imeli kaj nad nami popravljati inu brufiti. — Pifano na Gorju-fhah v bohinfkih gorah 1. dan Roshnizvéta 1796.“

Do tega zhafa je Vodnik sŕoje shivljenje sam popisal. K njegovimu laŕtnimu pifanju fhe to le pri-ŕtavimo:

V léti 1797 ga je fhkof grof Herberstein v Ljubljano poklizal in duhovnika pri f. Ja-kobu isvoljil. Tukaj je sazhel „Ljubljansŕke novize“ pifati, ktere je J. F. Eger natifkoval in poredama fhteri léta, to je od léta 1797 do 1800 na svetlo dajal, ki fe pa dan danafhnji prav pored-kama dobé, in ki jih morebiti, fkorej bi rekel, malo naših bravzov posná, od kterih sam gosp. Vodnik takó le pifhe:

Šmo ŕtare Novize
 Negodne drobnize,
 Nam dobri so kotje
 Sa delat napotje;
 Še bomo smedile
 Ifkavza dobile.
 Pretekla bo sima,
 Saŕtojin naš íŕhe:
 Nobeden naš nima,
 Ko jes in bukviŕhe.

Komaj je Vodnik tukaj eno léto dolshnoŕti prid-niga duŕhniga paŕtirja opravljaj, so ga she uzhe-nika v Ljubljansŕke latinské fhole poklizali; kjer je vezh lét s velikim veseljem, prisadevanjem in pridam úkasheljno mladost rasne uzhenosti uzhil. Ravno tazhaf je on tudi domazhe Šlovenze, umne prevoditelje, ki so f. pismo v flovenŕki jesik pre-ŕstavljali, s svetam in v djanji podpiral, in vezhkrat mu je tudi duhovni sbor Ljubljansŕke ŕtolize novi prevod f. pisma dal pregledovati.

Vezh prijatlov flovenŕhine so ga nagovarjali, de bi sŕoje péŕmi, ki jih je poŕamesno pel, fkupej na svetlo dal. Tega nagóvora vesel, jih kmalo vezh prav lepih odbére, ter jih pri J. Rezerju v Ljubljani v létu 1806 pod nadpifam „Péŕme sa pokufhnó“ da natifniti, in med ljudi poŕhle. — Na-flédno léto, to je 1807 je pa „Šulzhbo med vitesama Lamberg in Pegam“ (das Turnier zwischen den beiden Rittern Lamberg und Pogam), péŕem krajnskiga naroda, na svetlo dal, ki jo je gosp. J. A. Supanzhizh v némŕhki jesik preŕstavil.

Potém, ki so bili v latinskih fholah po zelim zefarŕŕvi sa vŕako fholo poŕébni uzheniki poterjeni, je naš domorodez gosp. Vodnik uzhenik semljó-píŕa in dogodivŕhine v imenovani uzhilnizi poŕtal,

*) Pifanize od lepih umetnosti na letu 1781.

**) Ta kalender je pod imenam »Velika Pratika« v letih 1795, 1796 in 1797 na svetlo dajal.

sa ktéro je tudi prekrasne bukve dogodivšhin v némfhkim jesiku spisal, ki se imenujejo: „Geschichte des Herzogthums Krain, des Gebietes von Triest und der Grafschaft Görz.“

V léti 1809 je dal on tudi pésmi sa Brambovze na fvétlo, ktére so se od uft do uft po zeli deshéli takó rasfhirile, de se fhe dan danafhnji fém ter tje peti flifhijo. Tiftim, ki jih morebiti fhe ne posnajo, tukaj le eno sa pokufhnjo damo, ktéra se glafi:

„Brambovfka dobra volja.“

Kar fmo mi brambovzi
Vezh nifmo zagovzi
Volje fmo shidane
Dobro nam je.

Kaj néki máramo
Samo to báramo
Ké fo sovráshniki?
Ih zhmo pobit.

Drava zhigáva je
Sozha zhigáva je
Ih bomo varvali
Kdó jih zhe pit.

Prid'ite sovráshniki
Prid'ite rasbójniki
Tepeni bodete
Vaf je premál.

Polzi, Eftrajhari
Zhéhi, nu Madshjari
Vfi fmo sa eniga
Eden sa vfé.

Mi vaf povábimo
Ki ne posábimo
Kakfhní vojfhaki fte
Sajmite s' nam!

S' verham natózhimo
Kosarze, hózhemo

Narpréd Zefarjovo
Sdravizo pit.

Kralja ni gorfhiga
Folka ni bolfhiga
Kakor je Zefar Fronz
Kakor fmo mi.

Sdaj pimo tizhino
Na Zefarízhino
Sdravje, naj lilia
Vezhno zveté.

She fmo natózhili
Ga bomo pózhili
Zefarški Vajvodi
Na vafho zhaft.

Šami naf vóдите
Pred nami hódite
Sa vami pójdemo
Šerze velà!

Domove varite
Prav gospodárite
Shenize matere,
Štari moshjé.

Neveste lúbize
Terzhmo na kupize
Ko nasaj pridemo
Poroka bo.

Ko je bil s Franzosam na Dunaji mir potérjen, fe je tudi v Ljubljanskíh fholah veliko preobernilo, in nafh Vodnik poftane vodja latinfkíh fhol, kmalo po tem mora tudi uzhlíznízo umetníkov in rokodélvov prevseti, in ravno tazhaf je bukve „Pifmenoft ali Gramatiko sa perve fhole spisal, ki jih je L. Eger v léti 1811 natifnil.

Njegovo nar vezhi in koríftnífhi delo, ki fi ga je naloshil, je bilo: „Némfhko-flovenfko-latinfki flovár, kakorfhníga fo s nami vred domazhi Šlavijani she sdavnej pogrefhovali. Pridno in s velikim trudem je flovenfke beféde sbiral, koder koli je hodil, predenj jih je okoli 30 tavshent v flovenfkim jesiku sa imenovan flovár fkupej spravil, ktériga je miflil v léti 1813 natifniti in med Šlavijane poflati; ravno sató ga je tudi prijatlam pifmenftva osnail, in prvi list she natifnjen v róke podal; tóde kmalo potém fe je sopet vojfhka s Franzosam is noviga vnela, in to délo ni moglo od rók iti, ampak je moralo saftati, noter do danafhnjiga dne! Pazh velika fhkoda, de ni dosorélo in fíoterníga fadu doneflo!

Po dokonzhani franzoski vojfski poftane nafh she priletén gofp. Vodnik uzhenik lafhkíga jesika in flovftva, dokler ga je negoden mertud 8. dan Profénza 1819 proti defetim svezher sadel, in is frede njegovih prijatlov vsel, ktéri s zelim flovenfkim narodam vred fhe dan danafhnji po njemu shalujejo.

Na Ljubljanskim pokopalífhú pri f. Krífhtofu pozhíva, kjér fo mu njegovi prijatli in ljubovniki v vezhen fpomin kamen s naflednim napífam poftavili:

VALENTIN VODNIK

rojen 3. Švezhana 1758 v Šífhfki, umerl 8. Profénza 1819 v Ljubljani.

Ne hzhere ne fina
Po meni ne bó —
Dovelj je fpomina
Me pésmi pojó!

Poflavili 1819, popravili 1839 prijatli.“

Danecki.

Zmes.

(Repne gosence) so se letas, kakor od vsíh krajev slífhimo, le malokjé repe lotile, ktéra večidel povsod prav éversto raste. Morebiti so se na s z bale, kér smo jih v „Novicah“ tolikanj grajali in za terdno sklenili, jih do dobríga pokončati.

(Prav lép izgled vinskim dežélam) neka drushba v Stutgardu na Nemškím dáje, ktére namen je, domače víno poboljšati in požlahtniti. Letáfhno spomlad je imenovana družba zopet 966335 sajeníc žlahtniga plemena, brez vsíga plačila mnogim vinoredníkam sém ter tje razdelila; 17000 jih je pa v svoje nograde zasadila. Celo števílo sajeníc, ki jih je ta družba (Weinverbesserungs-Gesellschaft) do zdaj po celi dežéli razdelila, znese 14 míljionov in 843199. Nar več med njímí jih je bilo, kakor jih Nemci imenujejo: Clevner, Krachmostgutedel, Traminer, Rislinger.

(V Parízu, poglavítním mestu na Francozkím) so perve kvatre tega leta 19987 volóv, 3668 kráv, 17501 telét in 109183 ovác zaklali in pojedli. Pač lepa množíca živíne, ki so jo Francozje v treh mescíh povžíli! — Morebiti bo tudi naším bravcam vséč, ée jim povémo, kaj so pa Dunajčani pretečeno léto za žívež in píjačo potrebovali, namreč: 293396 vedrov vína, 827378 vedrov vóla, 27920 vedrov žganja, 14378 vedrov jesíha; 211135 govedíne, 105872 ovác, 81672 prešíčov in 10939 centov prekajeniga svínskíga mesa; razun tega pa še sílno veliko perotníne in dívjíne; 982304 centov móke, 33558 centov soéíjva, 29265 centov srovíga masla, 12245 centov séra; 13022701 bokalov mléka, 51465509 jajíc. Požgali so pa 128125 klafter derv, in razun teh tudi veliko centov razniga oglja.

Vganjka.

Kdo píje víno, kader íma vodo; kader pa vode níma, píje vodo?

Shítni kup.	V Ljubljani		V Krajnju	
	24. Velkíferpana.		19. Velkíferpana.	
	fl.	kr.	fl.	kr.
1 merník Ptheníze domazhe	1	20	1	20
1 „ „ banafhke	1	21	—	—
1 „ Turfhíze . . .	—	58	—	—
1 „ Sorfhíze . . .	—	—	—	—
1 „ Rèshi . . .	—	50	—	54
1 „ Jezhmena . . .	—	48	—	52
1 „ Profa . . .	1	1	—	—
1 „ Ajde . . .	—	—	—	58
1 „ Ovfa . . .	—	39	—	40

V Ljubljani. Natífníl in saloshil Joshef Blasnik.